

Den smalle bog

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 4. årgang. ISSN: 2446-0079

Hvem er det, der skriver?

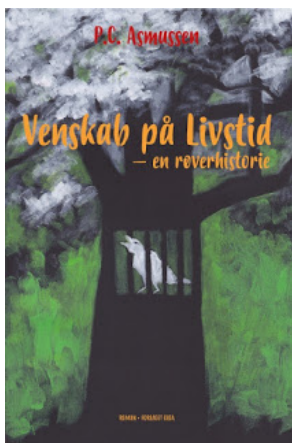
Forfattere i Den smalle bog

Læs Den smalle bog fast

Kontakt og kolofon

Kærlighedens gerninger

"På en særdeles velfortalt og underholdende måde bliver vi præsenteret for kollektivet Sall, Majgården, socialpædagogiske eksperimenter..."

Slå op i Den smalle bog

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og bringer desuden klassikerlæsninger, fra 1. jan. 2019 klummen En litterær refleksion, samt skønlitterære og essayistiske originaltekster

Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper. Længere ned i venstrespalten er nogle af de mest læste, tidligere indlæg fremhævet. Længere nede er forskellige relevante links. Øverst på siden kan man se, hvem der skriver på Den smalle bog og hvem de skriver om.

Flere indlæg fra Den smalle bog

- Afstanden mellem en engel og et lig
Bjørn Thomsen Slagger
Forlaget Fuglekøjen
2016 107 sider, 149 kr.
Af Jakob Brønnum Jeg har været igennem flere faser i min læsning af...
- De døde kan høre, at man tænker på dem
Julia Werup Ensomme mænds død Det poetiske bureaus forlag, 150 kr.
Af Søren E. Kristoffersen At skrive om et værk er en form for psyko...
- LYKKE-PER
Lykke-Per som tidsbillede af Danmark
Klassikerlæsning.
Henrik Pontoppidan:
"Lykke-Per", 1904/05.
Bille August kommer i disse dage med en TV-serie og biografifilm, der er b...

lørdag den 2. november 2019

Tre nye norske

Tormod Haugland:
"Mørk materie",
Forlaget Silkefyret 2018, 314 sider, 199 kr.

Tommy Skoglund:
"Fra ensomhedens lønkammer",
Forlaget Silkefyret 2018, 108 sider, 179 kr.

Henrik Nor-Hansen:
"Diegesis. Romaner 2012-2016",
Forlaget Silkefyret 2019. 198 sider, 220 kr.

Medrivende langsommelighed

"Og jeg var en mand på toghalvtreds. Og jeg tænkte på min alder, og på fortiden, og jeg tænkte på, hvordan fortiden virkede på mig, hvordan den lå der som en mørk materie, som et stof der ikke kunne reflektere lys, og at det var sådan, det var." (s. 12). Her nævnes for første gang i romanen de to ord, der udgør dens titel: "Mørk materie".

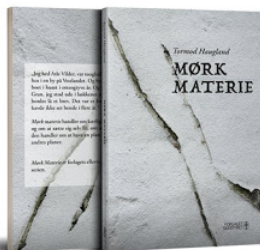
Dette kunne snildt give indtryk af, at der er tale om en trist og tung fortælling, men sådan er det ikke – i hvert fald ikke kun. Tormod Haugland fortæller ud fra den 52-årige Atle Vilders perspektiv på en måde, der på samme tid er banal og medrivende. Romanens handling kunne refereres på ganske få linjer, for handlingsgangen i de 314 sider er temmelig langsom, og en stor del af den består af hverdagsbeskrivelser og gentagelser. Sjældent har jeg læst en bog med så mange og'er! Men på en eller anden måde er der en mening med galskaben.

Den forandringsparate traditionalist

Atle Vilder er ikke meget for forandringer. Han hviler i det uforandrede, selvom han lige fra barnsben af er blevet oplært i, hvordan man bedst tackler forandringer. Han kan sagtens se fornuften i denne lærdom, og han bilder sig tilsyneladende også ind, at han er god til at efterleve den, men i realiteten er han nærmest gået i stå. Det er nok ikke mindst derfor, at han er så frygtelig grundig, at han, hver gang han fortæller om sin ankomst til den gamle idrætsbane i hans hjemby Nordre, skal redegøre for, hvordan han parkerer bilen, slukker motoren, træder ud og smækker døren for derefter at læse bilen med automatlåsen – eller andre selvfølgeligheder. Det er vildt irriterende for læseren, men samtidig morsomt, fordi det ganske effektivt tegner et portræt af Atles person. Mens man småsukker over at blive sat ind i de mest ligegyldige detaljer, bliver man mærkeligt nok fanget af de knap så ligegyldige detaljer, der også fortælles om. Atle er en på samme tid meget almindelig og lettere bizar karakter. Han er sådan en, det er let at overse. En mand, der har det bedst i sit eget – og måske en flaske vins – selskab. Men ikke desto mindre får han, der ellers har været arbejdsløs i tre år, pludselig tilbudt en ansvarsfuld stilling. Han tager imod tilbuddet med forbehold, men vokser tilsyneladende med opgaven, selvom man aldrig rigtig finder ud af, om han træffer de rigtige beslutninger.

De lange forholdsvis trivielle og alligevel medrivende passager fylder en del i romanen, der dog også indeholder en del fine, ofte bittersøde dialoger, for eksempel her hvor Atle sammenligner to breve med det samme indhold:

"De er ikke ens, sagde jeg.
Det er jo ikke kopier, sagde hun, det er to forskellige breve.
Ja, sagde jeg, det var det, jeg ville tjekke.
Men hvad er det, du leder efter? spurgte hun.
Tonen, sagde jeg. Jeg leder efter tonen.
Jeg forstår ikke, hvad du snakker om. Det er jo indholdet, der er vigtigt.

Tre nye norske

Få en mail, når Den smalle bog udkommer

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2019 (41)
 - ▼ november (2)
 - Jeg vil gerne tildeles ridderkorset for min eminen...
 - Tre nye norske
 - oktober (2)
 - september (3)
 - august (4)
 - juli (4)
 - juni (5)
 - maj (4)
 - april (3)
 - marts (6)
 - februar (4)
 - januar (4)
- 2018 (43)
- 2017 (36)
- 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- antologi (1)
- boganmeldelse (62)
- dagbøger (1)
- digtsamling (21)
- En litterær refleksion (5)
- essay (3)
- eventyr (1)
- fabler (1)
- faglitteratur (8)
- klassikerlæsning (11)
- kortroman (2)
- kunstbog (4)
- lyrik (3)
- noveller (3)
- prosa (5)
- prosadigt (2)
- roman (13)

Sidevisninger i alt

99,711

Ja, sagde jeg. Men tonen er en del af indholdet, Beate. Tonen er ofte en vigtig del af indholdet. Ofte ligger der mere indhold i tonen, end man lige skulle tro." (s. 134f.).

Igen er det tæt på at være banalt, og dog er det meget sigende. Der er noget på samme tid afventende og nysgerrigt undersøgende over Atle, hvilket har sin helt særlige grund i hans forhistorie, der – ligesom resten af bogen – er lige så vedkommende, som den er banal.

En historie om kappede familiebånd

Som ung forelsker Atle sig i den endnu yngre Lise. Hun bliver gravid, og de gifter sig. Forskellige interessekonflikter medfører, at Atle slår hånden af sin far og at Lise forlader ham. Ved romanens begyndelse er Atle ikke længere vred på sin far, og man fornemmer, at han savner en livsledsager. Den mørke materie er hans mest trofaste følgesvend, og det er han selv sagt ikke tilfreds med.

Romanen beskriver på sin egen pudsige måde Atles kamp ud af denne mørke materie og udfolder derfor en mere positiv fortælling, end titlen antyder. Dog gør Atle ikke selv sin kamp lettere, for han er altså ikke altid lige smart. Han er usikker og har en tendens til at handle i panik, hvilket Haugland udfolder med en stille komik.

Det er dog ikke kun Atle, der er lattervækkende. Det er netop "Mørk materie"s styrke, at den viser, hvor tåbeligt det ofte er, når familiebånd kappes, og hvor alvorlige konsekvenser en sådan kompromisløshed kan føre med sig.

På bogens omslag oplyses det, at "Mørk materie" blev nomineret til Ungdommens Kritikerpris i Norge, da den udkom i 2015. Det er bemærkelsesværdigt, for den ligger meget langt fra en ungdomsroman. Mere forståeligt er det, at en anmelder i Morgenbladet karakteriserer Tormod Haugland som "en charmerende formidler af det komiske i samtidslitteraturen", for Atle Vilder er tæt på en karikatur af det gennemsnitlige vesteuropæiske menneske. Og dog er karikaturen af den følsomme art, der sjældent får læseren til at le, men desto oftere forårsager et lille smil. Atle er bestemt lattervækkende, men han er det på en sympatisk måde.

Om "Mørk materie" er en decideret god bog kan jeg faktisk ikke afgøre. Den er til gengæld stilren og lun; langsommelig og dog medrivende. Og det er slet ikke så ringe!

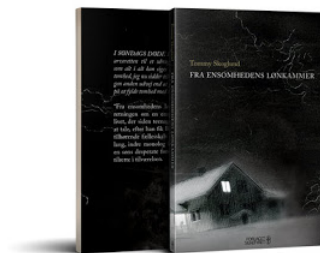
Selvvalgt tavshed på skrift

"Fra ensomhedens lønkammer" fremstår som en lille lækker bog med sit sort/hvide omslag, der viser en mindre norsk landejendom, som træder ud af nattemørket med lys i vinduerne, hvorved den snebelagte gårdsplads bliver synlig. Omslaget af Mie Bech Prebensen fremstår i sig selv som et lille kunstværk. Det giver lyst til at forlade nattemørket og træde ind i det oplyste hus. Men derinde er der ikke så varmt og lyst, som man skulle tro.

Tragikomiske sproglige finurligheder

"I SØNDAGS DØDE FAR. Det giver mig arveretten til et ubrugeligt smålandbrug, som alt i alt kan siges at billedliggøre den tomhed, jeg nu sidder tilbage med; jeg ser ingen anden udvej end at flytte ind, i et forsøg på at fylde tomhed med tomhed..." (s. 7).

Sådan indledes romanen med en tragikomisk situationsbeskrivelse. Og lad det være sagt med det samme: Jeg er vild med de sproglige finurligheder, der ind imellem dukker op i Tommy Skoglund's lille roman. "At fylde tomhed med tomhed" gavner ingen, men viser netop den opgivelse, der præger fortælleren. Det er trist, men også sjovt.

Det samme gælder denne beskrivelse: "Tilbage i 'mit eget' lille kammer, en skillevæg mellem to ligeså anonyme naboer. Et ikke-eksisterende fællesskab for Ingen, Ingen og Ingen." (s. 19). Så bliver

man næppe mere ensom! Et sidste eksempel er denne beskrivelse af utrygheden ved en indbildt trussel, der kun dukker frem i sin ikke-eksistens, fordi den er umulig at få øje på: "Tilbage i huset bliver jeg ved med at gå rundt i dagligstuen og føler mig iagttaget af de mørke vinduer. Ikke af mit eget spejlbillede, men af det, mørket skygger for. Jeg vil gøre mig indforstået med, at det hele efter al sandsynlighed bare er noget, som jeg bilder mig ind, men alligevel fortsætter jeg med at bilde mig det ind. Her står jeg altså og bilder mig noget ind, som jeg ikke tror på, men som jeg heller ikke tror på vil forsvinde." (s. 86).

Tavshed som udtryk for oprør

Det er nogenlunde samme forhold fortælleren har til Gud, som han har til det truende i mørket. Han tror ikke på Gud, men frygter ham ikke desto mindre. Dette skyldes, at han allerede i sin barndom har fået en frikirkelig, pietistisk kristendomsforkyndelse i den gale hals. Som enebarn af en inderligt troende far og en mor, der tilsyneladende levede i sit eget bitre opgør med den samme tro, vil fortælleren hverken have med Gud eller andre mennesker at gøre. Han har derfor pålagt sig selv tavshed; gjort sig selv handicappet eller "svagtstillet", som han mener er den betegnelse, andre bruger om ham. Han har isoleret sig fra sine

forældres menighed såvel som fra alle andre. Dette medfører, at der er meget få dialoger i "Fra ensomhedens lønkammer", for det er svært at føre en samtale med en, der ikke taler. Bogens tekst udgør af samme grund en ubrudt tankerække. Dette er på den ene side det, der giver bogen dens særpræg. På den anden side er det også det, der gør læsningen udfordrende, til tider anstrengende. Skoglund lader fortælleren foretage de tankespring, vi alle ubevidst foretager, fordi vi altid ved, hvad det er, vi tænker på. Det er altså realistisk nok beskrevet, men også temmelig besværligt. At hovedpersonen grundet sin fars død er mentalt presset gør ikke hans tanker lettere at følge. Derfor tager det tid at læse de 108 korte sider, som romanen består af. Undervejs bliver man præsenteret for fortællersens desperation og ikke altid lige logiske handlinger. Beskrivelsen balancerer som allerede nævnt mellem det tragiske og det komiske, men det tragiske er det, der står stærkest. Fortællersens historie er egentlig ganske realistisk. Der findes adskillige mennesker, der har lagt en så kompromisløs afstand til deres religiøse opdragelse, at de har erstattet den fundamentalistiske tro med en lige så fundamentalistisk ateisme. På skrift bliver det dog lidt for kantet, hvilket Skoglund faktisk råder bod på hen mod slutningen.

En krævende lille roman

Undervejs i læsningen blev jeg ofte irriteret. Det skyldtes dels de nævnte tankespring, der gjorde læsningen besværlig, dels den meget sort/hvide beskrivelse af forældrenes svigt, der bundede i deres forskruede tro, dels af de mange mærkelige formuleringer, som jeg kun kan finde en forklaring på i en ikke altid lige grundig oversættelse af en – det erkender jeg – svær tekst (blot et lille eksempel: "Jeg skal fandeme mig holde øje med vejen, notere mig hver en bil!" (s. 89)). Men da jeg var færdig med bogen, måtte jeg erkende, at den ikke var så dårlig alligevel. "Fra ensomhedens lønkammer" er med andre ord en roman, der kræver en del af sin læser, men den samler sig hen mod slutningen og sikrer, at besværet ikke har været forgæves. Det er ikke nogen fuldtonebende anbefaling, men dog en opfordring til at kaste sig over den, hvis man er den slags læser, der gerne vil udfordres både sprogligt og fortællerteknisk.

Rapporter fra sindets grænseland

Henrik Nor-Hansens tre kortromaner, "En redegørelse for et rejsestipendie 2010", "En kort redegørelse af psykosocialt stress" og "TERMIN – en fremstilling af vold i Norge" er udgivet i en samlet udgave, der har fået den neutrale titel "Diegesis", som kan oversættes til "Fortælling". Det er nu mest den første kortroman fra 2012, der har en traditionel fortællende form med en jeg-fortæller. De to efterfølgende minder mere om rapporter til brug i sundhedsvæsenet, sociologisk forskning eller politiets efterforskning. Sproget i alle bøgerne er kortfattet, næsten tørt konstatierende

Det er svært at anbefale "Diegesis"; ikke fordi kortromanerne er dårlige, men fordi de bevæger sig i et genremæssigt overdrev, som vil begejstre nogle og irritere andre. Selv er jeg både fascineret og irriteret.

Det professionelt afrapporterende sprog i særligt de to sidste romaner gør læsningen tør, men giver samtidig læseren en fornemmelse af, hvor alene hovedpersonerne står med deres udfordringer. Som bekendt overgår virkeligheden ofte fiktionen, og man fornemmer, at Nor-Hansen bygger sine skildringer på forhold og skæbner, der har hold i virkeligheden.

Trekantsdrama med to levende og en død.

"En redegørelse for et rejsestipendie 2010" er - i modsætning til de to andre kortromaner - ganske morsom. Fortælleren er forfatter og har fået et rejsestipendie. Imidlertid får han ikke skrevet noget, og den roman, man læser, er en redegørelse for, hvilke oplevelser hans stipendie førte med sig i Toronto og omegn. Som læser sidder man altså med en tekst, der omhandler, hvorfor forfatteren ikke fik skrevet noget, og det er da en lidt drilsk vinkel!

Der er ikke noget at sige til, at fortælleren mister koncentrationen, for dels bliver han part i et trekantsdrama med et søskendepar, hvoraf søsteren er død, dels tyder meget på, at han har nogle psykiske problemer, der udfordrer hans virkelighedsforståelse.

Velfærdssamfundets mentale følger

"Efter århundredeskiftet så man en videre undergravning af den politiske offentlighed. Folk følte sig splittet i sit syn på mediernes rolle. Hvad var rigtigt? Meget af diskussionen havde fået en klar højrepopulistisk drejning. Man mener også, at en langvarig høj indtægt, i hvert fald delvist, kunne have afpolitiseret folket og givet en mere introvert bevægelse mod mad og sundhed. Samtidig skete der en ændring i, hvad der blev betragtet som sundt. Hvordan skulle man leve? Selv fokus på fitness og ernæring kunne indgå i akkumuleringen af toksisk stress. Undersøgelser viste, at folk bar rundt på svage, ofte helt uformulerede depressioner." (s. 113).

Denne skildring af midthalfemsernes Norge minder forbløffende meget om samme periode i Danmark, samtidig med at meget ikke synes at have forandret sig. Den højrepopulistiske drejning er tværtimod blevet mere markant i de mellemliggende år.

Også den efterfølgende beskrivelse synes genkendelig her til lands, selvom den afsluttende konstatering nok er sat rigeligt på spidsen: "Manglen på politisk mening havde sammenfald med en stærk økonomisk vækst. Det blev svært at pege på, hvad der var galt. Norske husholdninger oplevede øget købekraft, men undersøgelser viste også en svækket begejstring for fremtiden. Det er uklart, hvad der lå i dette. Folk svarede undvigende på spørgsmål om, hvor de ville være om henholdsvis ti, tyve og tredive år. Mange fremhævede kaffe som den største lykke i livet." (s. 113-114).

En af de personer, der mister sansen for livets værdi er Halvor Leland, som rammes af koncentrationsbesvær og mangel på sociale kompetencer. Man følger hans deroute i "En kort evaluering af psykosocialt stress". Da Leland har begået en handling, der ikke kun bringer ham selv, men også andre i livsfare, tager han venligt imod betjentene, og viser dem samtidig sit badeværelse, hvor han har fundet råd under gulvet. "Han sagde, at en sælger bevidst havde undladt at informere ham om mulige vandskader. Politiet mente, at han skulle få en forsikringsmand til at se på det." (s. 124). Således skildrer Henrik Nor-Hansen Lelands svigtende virkelighedsfornemmelse på en lige dele grotesk og alvorlig måde.

Når ubetydeligheder tillægges betydning

"TERMIN. En fremstilling af vold i Norge" ligger tematisk sin forgænger nær. Her følger man Kjetil Tuestad, der som 26-årig bliver slået ned og pådrager sig alvorlige mén, som gør ham problematisk omgås. I årene efter skifter han jævnligt venner og partnere ud. Eller det er snarere venner og partnere, der skifter ham ud, for hans normalitetsfornemmelse har lidt skade. Dette fremstår også af teksten, hvor Nor-Hansen ofte gør opmærksom på ubetydeligheder, der i højere grad optager Tuestad, end de hændelser, der finder sted omkring ham. Et eksempel: "Han beskriver korridorer med gulvtæppe i et mørkt skiftende mønster" (s. 184). Helt galt går det med hans virkelighedsfornemmelse hen mod slutningen af romanen; "De sidste vintre har været milde, med lidt eller ingen sne i Stavanger. Vinteren 2014-15 var helt uden sne. Kjetil Tuestad siger, at han fjernede sne fra kældertrappen. [...] Kjetil beskriver også lyden af smågrus da han skovlede i baggården, små metalliske klik, i en ellers ganske dyb og tør sne." (s. 192).

Velfærdssamfundets lethed

Alle kortromanerne i "Diegesis" omhandler de psykiske udfordringer, som øget velfærd og ikke mindst stigende økonomisk overskud paradoksalt nok medfører. Der gives bud på, hvad grunden kan være, men egentlige løsningsforslag dukker ikke op, vel sagtens fordi både forfatteren og sundhedsvæsenet hverken helt kan gennemskue, hvorfor folk, der har al mulig grund til at føle sig lykkelige, er det stik modsatte, eller hvad man skal stille op overfor denne besynderlige kendsgerning.

Selvom der ind imellem dukker nogle morsomme scener op i de tre kortromaner, er grundtonen dybt alvorlig. Og det er ikke uden grund. Bøgerne er brændende aktuelle, så hvis man har mod på at læse om mennesker, der knækker mentalt under velfærdssamfundets lethed, er "Diegesis" et godt bud.

Indsendt af Jakob Brønnum

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Angiv din kommentar...

Kommenter som: Google-konto ▼

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)